

- дис. д-ра пед. наук : 13.00. 04 / НПУ ім. М.П. Драгоманова. – 2009. – 542 с.
3. Енциклопедія освіти / голов. ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
 4. Капля А.М. Організаційно-педагогічні умови соціалізації курсантів у вищому навчальному закладі МНС України : дис. канд. наук: 13.00. 05 / НПУ імені М.П. Драгоманова. – 2008. – 213 с.
 5. Макагон О.Е. Організаційно-педагогічні умови створення сприятливого навчально-виховного середовища в загальноосвітньому навчальному закладі : автореф. дис. канд. пед. Наук : 13. 00.01 / ХНПУ імені Г.С. Сковороди. – Харків, 2007. – 20 с.
 6. Соціальна педагогіка. За ред. А.Й. Капської. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 256 с.
 7. Социально-педагогическая деятельность с детьми, оставшихся без попечения родителей // Социальная педагогика : курс лекций / под общ. ред. М.А. Галагузовой. – М. – 2000. – С. 192–211.

Basic descriptions of socioeducational environment are examined in the article, essence of his elements is analysed.

Keywords: environment, social environment, educational environment, socioeducational environment.

Отримано 22.9.2013

УДК [376 : 378. 046.4] (477)

В.А. Гладуш

ВНЕСОК АКАДЕМІКА В.М. СИНЬОВА ТА ЙОГО НАУКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ФАХІВЦІВ КОРЕКЦІЙНОЇ ОСВІТИ

У статті розглядаються основні теоретичні розробки академіка В.М. Синьова та представників його наукової школи щодо удосконалення рівня професійної підготовки педагогічних працівників спеціальних навчально-виховних закладів.

Ключові слова: корекційна освіта, дефектологи, професійна підготовка.

В статье рассматриваются основные теоретические разработки академика В.Н. Синева и представителей его научной школы по

совершенствованию уровня профессиональной подготовки педагогических работников специальных учебно-воспитательных заведений.

Ключевые слова: корекційне образование, дефектологи, професійна підготовка.

Постановка проблеми. Високий рівень кваліфікації дефектологічних кадрів є однією з важливих умов реалізації корекційно-виховних завдань, що стоять перед сучасною спеціальною школою. У свою чергу, розвиток інноваційних технологій підготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів-дефектологів значною мірою залежить від того, наскільки цей процес збагачений досягненнями минулого.

Аналіз актуальних досліджень. Положення щодо відповідності професійної підготовки педагогічних працівників соціальному замовленню і світовим стандартам розглядали багато вчених, серед яких В. Андрущенко, В. Журавський, В. Загвязинський, М. Згуровський, І. Зязюн, В. Кремень, А. Лігоцький, В. Майборода, О. Мороз та ін. Проблеми професійної підготовки фахівців корекційної освіти висвітлювали у своїх наукових працях Віт. Бондар, І. Єременко, Н. Засенко, В. Лапшин, М. Малофєєв, С. Миронова, Н. Назарова, В. Синьов, Л. Фомічова, М. Шеремет, А. Шевцов, І. Яковлева та ін. На сучасному етапі розвитку професійної підготовки дефектологічних кадрів особливий інтерес викликають теоретичні доробки доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена НАПН України Віктора Миколайовича Синьова та представників його наукової школи.

Виклад основного матеріалу. Важливими у розвитку теорії і практики олігофренопедагогіки і олігофренопсихології та змісту професійної підготовки вчителів-предметників допоміжних шкіл були дослідження Віктора Миколайовича Синьова. Учений закінчив Київський державний педагогічний інститут ім. О.М. Горького в 1962 р., працював вихователем, учителем спеціальної школи-інтернату № 1 м. Києва, старшим методистом РУМК спеціальних шкіл, доцентом, заступником декана дефектологічного факультету, старшим науковим співробітником НДІ педагогіки УРСР.

Першими методичними працями В.М. Синьова, які надавали вагому допомозі вчителям-дефектологам були „Коррекционная работа на уроках географии и естествознания во вспомогательной школе” (1962), „Активізація розумової діяльності учнів допоміжної школи на уроках географії” (1967), „Методичні рекомендації до застосування методів навчання і корекції в допоміжній школі” (1967). Утім особливу цінність для фахівців корекційної освіти набула наукова праця вченого на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук "Изучение причинно-следственных связей на уроках географии во вспомогательной школе" (1968). Важливість дослідження полягала в тому, що розробка

проблеми підвищення корекційної спрямованості процесу навчання і виховання учнів старших класів допоміжної школи було одним із найбільш актуальних завдань олігофренопедагогіки. Найважливіший аспект цієї проблеми – корекція і розвиток логічного мислення учнів – значною мірою пов'язаний з визначенням педагогічних умов, які б підвищували усвідомленість засвоєння основ загальноосвітніх знань.

На думку дослідника, оволодіння географічним матеріалом мало велике виховне, загальноосвітнє, практичне і корекційне значення для розумово відсталих школярів. На підставі вивчення та аналізу дефектологічної літератури він розглянув деякі особливості пізнавальної діяльності учнів допоміжної школи і розуміння ними причинно-наслідкових залежностей. Автор відстоював позицію, що одним із основних завдань дослідження є визначення шляхів послідовного підведення розумово відсталих учнів до більш-менш самостійного розкриття причинно-наслідкових залежностей між явищами фізичної географії.

Для детального вивчення цього питання автор абстрагувався від експериментального розгляду питань роботи над причинно-наслідковими зв'язками з використанням різних наочних засобів навчання. Крім того, на всіх етапах дослідження передбачалися умови, які стимулювали створення в учнів певної почуттєвої основи, необхідної для здійснення розумових операцій. Аналіз результатів дослідження, зіставлення їх з даними спостережень на уроках географії в класах, які брали участь в експерименті, засвідчили, що вчителі географії при вивченні причинних залежностей часто підміняли розумові завдання мнемічними, не активізуючи належним чином розумову діяльність учнів, що було однією з причин недостатніх знань розумово відсталих старшокласників про географічні каузальні зв'язки.

Отримані дані засвідчили про більш високий рівень усвідомлення вивченого матеріалу учнями експериментальних класів, про розширення, поглиблення і систематизацію їхніх знань щодо вивчення географічного комплексу. Позитивні результати навчання, на думку В.М. Синьова, пояснювалися стимулюванням учнів до активної розумової діяльності у процесі вивчення теми. Також автор навів деякі педагогічні умови, що підвищують ефективність роботи над причинно-наслідковими залежностями географічного характеру. Важливим було й те, що розроблені в дослідженні прийоми і умови вивчення причинних зв'язків використовувалися в практиці викладання інших предметів у допоміжних школах. [6, с. 3–5].

У подальшому такі важливі проблеми професійної підготовки фахівців корекційної освіти, як удосконалення змісту і методів навчання і виховання розумово відсталих школярів з метою поліпшення їхньої соціальної адаптації, визначення та узгодження корекційних завдань навчально-виховного процесу у різні роки навчання в допоміжній школі, диференціальна діагностика розумової відсталості досліджували учні

В.М. Синьова – В.С. Лікій, В.О. Липа, І.М. Логінова та інші).

Василь Сергійович Лікій захистив кандидатську дисертацію по темі: "Образовательно-коррекционное значение использования самостоятельной работы учащихся на уроках географии во вспомогательной школе" (1975). Дослідник експериментально виявив можливість розумово відсталих учнів у самостійному виконанні навчальних завдань з географії, розглянув педагогічні умови підвищення ефективності їхньої самостійної роботи на уроках географії, сформулював практичні рекомендації з дотримання дидактичних вимог до проведення самостійної роботи.

Володимир Олександрович Липа у дисертаційному дослідженні "Использование символической наглядности в обучении географии учащихся вспомогательной школы" значною мірою розширив вивчення важливих проблем дидактики олігофренопедагогіки. Маючи значний досвід практичної роботи вчителя допоміжної школи (м. Єнакієво), методиста ОІУВ (м. Донецьк), він звернув увагу, що чимало аспектів роботи з певним видом символічної наочності залишалися недостатньо дослідженими. Це стосувалося як низки питань методичного характеру, так і загальнодидактичних аспектів використання символічної наочності в навчанні розумово відсталих учнів (послідовність переведення учнів від сприйняття реальних об'єктів до позначення їх символами, формування єдності понятійно-образних і символічних компонентів у системі засвоєних знань тощо). На думку вченого, без наукового вивчення цих питань неможливо реалізувати на практиці навчання розумово відсталих дітей. Це ті дидактичні і корекційні можливості, які об'єктивно закладені у використанні символічної наочності, в тому числі карти.

Актуальним і вагомим для теорії і практики олігофренопедагогіки було те, що дослідник виявив шляхи досягнення кращих результатів у навчанні розумово відсталих учнів географії на основі підвищення ефективності використання символічної наочності. Важливим для вчителів-дефектологів стало те, що вченим виявлено, якою мірою розумова відсталість у дитини впливає на сприйняття, декодування умовних картографічних зображень і використання їх з метою орієнтування за картою, наскільки можливе подолання труднощів засвоєння і використання учнями допоміжної школи умовних картографічних зображень, як треба будувати процес навчання, щоб максимально реалізувати навчальні і корекційні можливості використання символічної наочності [3, с. 5–7].

Дидактичні проблеми олігофренопедагогіки, зокрема, особливості реалізації взаємозв'язку навчальної і позакласної роботи у допоміжній школі в цей час дослідила Інна Миколаївна Логінова. Її дослідження також мало як теоретичне, так і практичне значення для педагогічних працівників допоміжних шкіл, оскільки проблема позакласної роботи була важливою складовою навчально-виховного процесу допоміжної

школи, але вивченою ще недостатньо.

Вагомим кроком у подальшому розвитку дефектологічної науки України було дисертаційне дослідження на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук В.М. Синьова ("Коррекция интеллектуальных нарушений у учащихся вспомогательной школы"), в якому автор розробив концепцію педагогічної роботи з корекції інтелектуальних порушень в учнів допоміжної школи в навчально-виховному процесі.

Учений сформулював педагогічні закономірності корекційного впливу навчально-виховного процесу допоміжної школи на інтелектуальний розвиток учнів. При цьому виявив, що досягнення позитивних результатів пов'язане з цілеспрямованим системним впливом на змістовні, діяльнісні, особистісні компоненти інтелектуального розвитку дітей-олігофренів; забезпеченням єдності адаптації педагогічних засобів до особливостей розумового розвитку учнів і спрямованості їх на активну корекцію; формування усвідомленості і вільної інтелектуальної діяльності учня, що базуються на вихованні у них вищих психічних функцій; поєднанням практичних наочних і словесних методів навчання з опорою на спеціально організовану предметно-практичну діяльність при її обов'язковій інтелектуалізації та вербалізації; активізацією та формуванням продуктивного логічного мислення учня в навчально-пізнавальній діяльності; створенням спеціальних умов для постійного покращення успіхів дітей у виконанні пізнавальних завдань, які відповідають за рівнем труднощів їх зоні найближчого розвитку, і для стабільності сформованих психічних новоутворень у різних компонентах інтелектуального розвитку учня; застосуванням спеціальних корекційних прийомів і засобів у дозованому педагогічному управлінні пізнавальною діяльністю розумово відсталих школярів при орієнтації на неухильний розвиток їх самостійності.

Сукупність зазначених закономірностей, які відображають основні об'єктивно існуючі зв'язки між зовнішньо-педагогічними і внутрішньо-психологічними явищами в процесі інтелектуального розвитку розумово відсталих школярів, становить сутність запропонованої концепції реалізації принципу корекційної спрямованості навчально-виховної роботи допоміжної школи. У цілому ця концепція ґрунтується на створенні для розумово відсталої дитини особистісної позиції активного суб'єкта свідомої діяльності.

Наукова новизна дослідження полягала в тому, що на основі системного підходу до аналізу особливостей інтелектуального розвитку розумово відсталих школярів і визначення ефективних умов їх корекції вперше була розроблена цілісна педагогічна концепція реалізації корекційних функцій навчально-виховного процесу в допоміжній школі. Велике теоретичне значення мало виявлення специфіки основних компонентів інтелектуального розвитку дітей-олігофренів шкільного віку, визначення її внутрішніх (психофізіологічних) і зовнішніх (педагогічних) детермінант, пропозиція дієвих шляхів і способів

корекції інтелектуальних порушень у розумово відсталих школярів. Автором визначено закономірності корекційного впливу педагогічного процесу допоміжної школи на розумовий розвиток учнів та отримано нові експериментальні дані про особливості й можливості розвитку продуктивного мислення дітей-олігофренів; запропоновано оригінальні методики вивчення та процедури якісного аналізу процесу і результатів їхньої пізнавальної діяльності [7, с. 3–6]

Практичне значення дослідження полягало в тому, що матеріали дисертації використовувалися у процесі вдосконалення змісту і методів навчання і виховання розумово відсталих школярів з метою поліпшення їх соціальної адаптації, визначення та узгодження корекційних завдань навчально-виховного процесу у різні роки навчання в допоміжній школі, а також у процесі диференціальної діагностики розумової відсталості. Окрім того, наукові здобутки дисертаційного дослідження В.М. Синьова включено до курсів олігофренопсихології, олігофренопедагогіки, окремих методик викладання навчальних предметів, спецкурсів з корекційної роботи для підготовки дефектологів у ВНЗ та вдосконалення їхньої професійної підготовки.

Чільне місце в удосконаленні фахового рівня педагогічних працівників корекційної освіти посідають теоретичні пошуки і практичні надбання наукової школи академіка В.М. Синьова "Методологічні, теоретичні та технологічні проблеми корекційної та пенітенціарної педагогіки і юридичної психології", яка стала відомою не тільки в Україні, а й за її межами та істотно вплинула на формування змісту професійної підготовки дефектологічних кадрів України за останні два десятиліття.

В.М. Синьов у своїй науковій школі розгорнув дослідження загальних теоретико-методологічних проблем дефектології, особливостей становлення особистості при різних формах дизонтогенезу, інклюзивної освіти дітей з вадами психофізичного розвитку, формування професійних компетенцій корекційних педагогів. Як зазначає його колега М.О. Корсун, "...дослідженням В.М. Синьова завжди притаманні були такі ознаки, як високий рівень теоретичного компоненту, а також їхня всебічна практична спрямованість". За цей час під науковим керівництвом В.М. Синьова успішно захистили дисертаційні дослідження І.М. Родименко (2004), А.С. Дробот (2006), О.В. Коган (2006), С.П. Миронова (2007), Ю.О. Бистрова (2007, 2013), І.В. Дмитрієва (2009), В.В. Соколов (2009), О.В. Коломійцева (2009), Л.О. Куненко (2010), А.Г. Шевцов (2010), С.В. Федоренко (2012), О.І. Форостян (2012) та інші.

Для розвитку теорії і практики професійної підготовки дефектологів особливу значущість мали дисертаційні дослідження, які розкривали закономірності і особливості корекційної роботи в спеціальних навчально-виховних закладах, форми і методи озброєння ними вчителя-дефектолога. До таких, у першу чергу, належали наукові пошуки М.З. Кота, О.П. Хохліної, С.П. Миронової, І.В. Дмитрієвої, Д.І. Шульженко, Л.О. Куненко, А.Г. Шевцова, Ю.М. Вихляєва, С.В. Федоренко та інших.

Микола Захарович Кот одним із перших дослідив питання професійної готовності до педагогічної діяльності вчителя допоміжної школи. У своїй науковій праці вчений зробив теоретичний аналіз готовності майбутніх олігофренопедагогів до трудового навчання й виховання розумово відсталих учнів, установлення обсягу необхідних для цього знань, умінь, особистісних якостей, нових параметрів професіограми вчителя трудового навчання, визначення принципів, завдань, змісту та засобів формування готовності студентів до майбутньої професійно-педагогічної діяльності в умовах допоміжної школи. Практична значущість дослідження полягала в тому, що виявлені потенційні можливості навчального процесу дефектологічного факультету для формування готовності майбутніх олігофренопедагогів до професійно-трудоного навчання і виховання розумово відсталих школярів, розробці конкретних методик, рекомендацій щодо вдосконалення змісту, форм і методів підготовки майбутніх вчителів праці допоміжної школи [2, с. 4].

Олена Петрівна Хохліна теоретично обґрунтувала сутність корекційно-розвивальної роботи з огляду на її місце в системі загальної і спеціальної освіти; побудувала концептуальну модель системного розгляду корекційно-розвивальної роботи у спеціальній освіті; виділила завдання і теоретичні засади формування усвідомленого учіння як передумови корекційно-розвивальної роботи у спеціальному освітньому закладі для дітей з обмеженими розумовими можливостями; з позицій системного підходу визначила у єдності психологічні та педагогічні умови забезпечення корекційної спрямованості трудового навчання учнів з обмеженими інтелектуальними можливостями.

Результати дослідження враховуються при створенні концепцій освітніх стандартів, навчальних програм, підручників і посібників з трудового навчання учнів з обмеженими розумовими можливостями, при підготовці підручників і методичних посібників для студентів-дефектологів, для системи післядипломної освіти педагогів, зокрема вчителів праці спеціальних освітніх закладів.

Світлана Петрівна Миронова теоретично обґрунтувала та практично довела необхідність цілеспрямованого формування готовності вчителя-дефектолога до корекційної роботи з розумово відсталими дітьми; виявила складові та показники визначення її рівнів; створила концептуальну модель особистості та діяльності сучасного педагога-дефектолога як орієнтир його професійної підготовки з виділенням у ній пріоритетної складової – корекційної функції педагогічної діяльності; побудувала модель підготовки майбутнього вчителя-дефектолога до корекційної роботи з розумово відсталими дітьми на основі системного підходу, що забезпечило ефективність формування готовності випускників до корекційної роботи у єдності таких складових, як особистісна, когнітивна та діяльнісна готовність [4].

Результати дослідження С.П. Миронової застосовуються для створення і впровадження навчальних програм, навчальних і

методичних посібників і рекомендацій для підготовки дефектологів до корекційної роботи у системі вищої освіти; удосконаленні форм і методів, спрямованих на розвиток самостійності і творчості студентів, забезпечення високого рівня їх особистісної та практичної готовності до корекційної роботи. Видані автором методичні рекомендації, навчальні та навчально-методичні посібники впроваджено у підготовку корекційних педагогів у вищих навчальних закладах України; у систему післядипломної освіти дефектологів (Івано-Франківський, Хмельницький, Львівський, Тернопільський ОППО); у навчальну і методичну роботу спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів.

Ірина Володимирівна Дмитрієва розробила теоретико-методичні засади естетичного виховання дітей з обмеженими розумовими можливостями; підготувала цілісну характеристику особливостей особистісно-естетичного розвитку розумово відсталих учнів різних вікових категорій; виокремила корекційні функції естетичного виховання в умовах допоміжної школи, довела необхідність його системного спрямування на такі сфери особистісно-естетичного розвитку школярів, як потребово-мотиваційну, когнітивну, почуттєво-аксіологічну та діяльнісну; розробила механізм реалізації корекційних функцій естетичного виховання учнів 6–9-х класів засобами мистецтва [1].

Результати дослідження використано в змісті освітньої галузі "Мистецтво" Державного стандарту спеціальної освіти дітей з обмеженими розумовими можливостями. Також матеріали дослідження використовуються в системі спеціальної освіти для вдосконалення програм та створення підручників із дисциплін художньо-естетичного циклу, навчальних і методичних посібників із питань естетичного виховання розумово відсталих учнів на уроках та в позаурочний час. Розроблене методичне забезпечення механізму реалізації корекційних функцій естетичного виховання учнів на уроках факультативного курсу "Світ мистецтва" (програма, методичний посібник, методичні рекомендації), призначені для поліпшення самоосвіти методистів, учителів та вихователів допоміжних шкіл, використовуються слухачами системи післядипломної освіти.

Діна Іванівна Шульженко виявила тенденції світової науки щодо розуміння дитячого аутизму від визначення його як синдрому шизофренії до виділення в окрему нозологічну категорію та створення сучасної медичної класифікації первазивних розладів (медичний аспект).

Результати дисертаційної роботи мають велику теоретичну і практичну цінність, оскільки активно використовуються корекційними педагогами, практичними психологами, логопедами, соціальними педагогами, лікарями (дитячий педіатр, невролог), членами всіх рівнів ПМПК для діагностико-прогностичного вивчення дитини; психокорекційної, корекційно-педагогічної роботи з аутичними дітьми в усіх типах дошкільних та шкільних закладів, освітньо-реабілітаційних центрах; для спільної роботи фахівців, батьків, які виховують аутичну

дитину; у системі післядипломної освіти дефектологів; в організації семінарів для батьків, членів сімей. Зокрема, матеріали дослідження покладені в основу розробки предметного змісту Міжнародного Фонду спеціальної допомоги аутичним дітям "АУТ" в Україні та змісту підвищення кваліфікації голів ПМПК в Університеті менеджменту освіти НАПН України.

Людмила Олександрівна Куненко у науковій праці розглянула теоретико-методичні засади інтеграційної спрямованості початкової музичної освіти дітей з порушеннями зору, в яких музична освіта визначається як феномен естетичної та художньої культури особистості; обґрунтувала інтеграцію змісту видів мистецької діяльності як найбільш ефективний принцип навчання музики дітей даної категорії; розглянула причини відставання рівня початкової музичної освіти дітей даної категорії від дітей з нормальним зором і шляхи забезпечення процесу їх нормалізації; розробила модульно-ейдетичну модель початкової музичної освіти дітей з порушеннями зору, поетапну методику її опанування, Державний стандарт і програмне забезпечення цього напрямку освіти; розкрила сучасні вимоги до фахової підготовки вчителів музики для спеціальних шкіл дітей з вадами зору, що мало вагоме значення для подальшого розвитку теорії і практики післядипломної освіти дефектологів в Україні в умовах модернізації.

Андрій Гаррієвич Шевцов уперше в Україні зробив системне науково-педагогічне обґрунтування реабілітології як теоретичної основи комплексного реабілітування осіб з обмеженнями життєдіяльності і розробив теоретико-методологічний апарат системно-синергетичного аналізу феноменів реабілітаційної дійсності та емпіричного досвіду корекційно-реабілітаційних установ [9].

Внесок дослідження А.Г. Шевцова полягає, перш за все, у розробці методологічних основ та рекомендацій у формі концептуальних положень щодо практичної діяльності корекційно-реабілітаційних служб; у впровадженні нових програм і концептуальних підходів до трансформації фахової освіти й підвищення кваліфікації спеціалістів корекційно-реабілітаційної сфери. Важливим є й те, що впровадження результатів дослідження здійснювалось на курсах підвищення кваліфікації персоналу навчально-реабілітаційних закладів.

Юрій Михайлович Вихляєв розробив теоретико-методичні основи використання технічних засобів корекції функціонального стану молоді з обмеженими можливостями здоров'я. Ученим уперше розроблено педагогічну модель, яка дозволяє розглядати корекційно-педагогічний процес відновлення функціонального стану з використанням технічних засобів як єдине ціле. Обґрунтовано інноваційні технології використання і взаємодії технічних, педагогічних, психологічних, медико-біологічних засобів корекції функціонального стану молоді з обмеженими можливостями здоров'я.

Світлана Володимирівна Федоренко у дисертаційному дослідженні

"Становлення та розвиток вітчизняної тифлопедагогіки" здійснила історико-педагогічний аналіз розвитку теорії і практики навчання і виховання дітей з порушеннями зору в Україні. Автором розкрито історію діяльності українських навчальних закладів для сліпих та слабоворих, починаючи з середини XIX до XXI ст.; розглянуто внесок українських тифлопедагогів у справу навчання та виховання незрячих; уперше визначено основні періоди та етапи становлення й розвитку української тифлопедагогіки. Важливим для вдосконалення професійної підготовки тифлопедагогів є наукові знахідки вченої маловідомого фактичного матеріалу щодо підготовки тифлопедагогічних кадрів в Україні, організації методичної роботи в школах для дітей з вадами зору, діяльності курсів перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників у період після Великої Вітчизняної війни [8].

С.В. Федоренко зробила глибокий аналіз відбудови і розвитку кожного навчально-виховного закладу для дітей з вадами зору в усіх містах України, охарактеризувала рівень педагогічної майстерності колективів тифлопедагогів цих закладів, висвітлила практичну діяльність викладачів дефектологічного факультету НПУ імені М.П. Драгоманова, наукових співробітників науково-дослідних установ з удосконалення професійної підготовки тифлопедагогів України.

Висновки. Отже, академік В.М. Синьов спільно з колегами заклав важливі наукові основи професійної підготовки фахівців корекційної освіти. За більше як п'ятидесятирічну активну педагогічну діяльність учений підготував понад 50 докторів і кандидатів наук. Представники наукової школи академіка В.М. Синьова плідно працюють у вищих педагогічних, психологічних та юридичних закладах України та інших країн (Росія, Білорусь, Казахстан, Молдова, Болгарія, Англія, США та ін.). Окрім того, під його науковим і організаційним керівництвом та активної авторської участі створено відомі праці з теорії виховання та навчання, розроблено та модернізовано навчальні плани і програми для різних спеціальних шкіл, для підготовки і перепідготовки педагогічних кадрів для спеціальних шкіл у педагогічних навчальних закладах, для курсів підвищення кваліфікації дефектологів. Ціла низка навчальних посібників із проблем корекційної педагогіки та психології, підготовлених авторськими колективами на чолі з В.М. Синьовим завоювали широке визнання і стали хрестоматійними книгами як для студентів так і для педагогів спеціальних навчально-виховних закладів.

Під науковим керівництвом В.М. Синьова зроблено радикальні зміни в переосмисленні теоретичних та практичних засад пенітенціарної педагогіки, яка з виправно-трудової педагогіки стала дійсно педагогікою каяття – пенітенціарною. Завдяки зусиллям ученого та його колега-однодумців О.В. Беци, Г.О. Радова, О.П. Северова, В.І. Кривуши, В.М. Любченко та інших закладено основи не тільки сучасної пенітенціарної педагогіки, а й всієї пенітенціарної теорії та практики [5, с. 231].

Список використаних джерел

1. Дмитрієва І. В. Корекційна спрямованість естетичного виховання в старших класах допоміжної школи: монографія / Інститут корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова / І. В. Дмитрієва. – Слов'янськ: Видавництво "Маторін", 2008. – 373 с.
2. Кот Н. З. Совершенствование подготовки учителя профессионально-трудового обучения учащихся вспомогательных школ : автореф. дисс. на соиск. научн. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.03 "Специальная педагогика" / Н. З. Кот. – М., 1991. – 16 с.
3. Липа В. А. Использование символической наглядности в обучении географии учащимися вспомогательной школы : автореф. дисс. на соиск. научн. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.03 "Специальная педагогика" / В. А. Липа. – М., 1982. – 18 с.
4. Миронова С. П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту: монографія / С. П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2007. – 304 с.
5. Наукові школи НПУ імені М.П. Драгоманова / Укл.: Г. І. Волинка, О. С. Падалка, Л. Л. Макаренко; за заг. ред. В. П. Андрущенко. – 2-е вид., доп. і перероб. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – 313 с.
6. Синев В. Н. Изучение причинно-следственных связей на уроках географии в вспомогательной школе: Автореф. дис. канд. пед. наук: "Специальная педагогика" / В. Н. Синев. – М., 1968. – 16 с.
7. Синев В. Н. Коррекция интеллектуальных нарушений у учащихся вспомогательной школы: Автореф. дис. доктора пед. наук: 13.00.03 "Специальная педагогика" / В. Н. Синев. – М., 1988. – 45 с.
8. Федоренко С. В. Навчання і виховання дітей з порушеннями зору в Україні: історія та сьогодення: монографія / С. В. Федоренко. – Запоріжжя: Вид-во Хортицького національного навчально-реабілітаційного багатопрофільного центру, 2012. – 306 с.
9. Шевцов А. Г. Освітні основи системи реабілітування осіб з обмеженнями життєдіяльності / автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.03 "Корекційна педагогіка" / А. Г. Шевцов. – К., 2010. – 47 с.

This article summarizes the main theoretical developments of Doctor V.M. Sinov and followers of his scientific methods to improve the level of training of teachers of special educational institutions.

Keywords: remedial education, pathologists, training.

Отримано 20.9.2013